

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1932 kl. 1 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9, om utredning angående ändrade former för beredningen av ärenden rörande bidrag av lotterimedel.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 282, hava herr *Petrus Nilsson* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande införandet av sådana former för beredandet av ärenden rörande bidrag av lotterimedel, att större säkerhet vinnes för att dessa ärenden erhålla en allsidig prövning i sista instans och att tillgängliga medel användas till att främja vår odling på det mest verksamma sätt.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Lotteriärendena handläggas i handelsdepartementet. I allmänhet äga två fördelningar av lotterimedel rum årligen, en gång under våren och en gång under hösten, därvid vardera gången disponeras över behållningen i sex lotteridragningar, d. v. s. enligt nu gällande plan 3,240,000 kronor förutom räntor och preskriberade vinster. Vid vardera fördelningen upptagas till prövning de då färdigberedda ansökningarna, i allmänhet omkring ett hundratal. Sammanlagda beloppet sökta lotteribidrag brukar vid varje fördelning uppgå till tio à tjugo miljoner kronor. Då ju det tillgängliga beloppet är väsentligt mindre, måste vid uppgörandet av fördelningsförslaget i regel synnerligen kraftiga nedskärningar göras i de sökta beloppen.

Motionärerna förmena, att den slutliga prövningen, då det gäller att jämföra de olika anslagskraven, sker utan att tillräcklig sakkunskap står till Kungl. Maj:ts förfogande. Motionärerna vilja ock göra gällande, att denna slutliga prövning icke är så organiserad, "att därvid överväges, huruvida det ej vore skäl att snarare fortsätta att tillgodose kulturbehov, som erhållit anslag på riksstaten, än att understödja nya krav".

Med anledning av vad motionärerna sålunda anmärkt, vill utskottet till en början lämna en närmare redogörelse för beredningen av här ifrågakvarande ärenden.

Då ansökningar om lotteribidrag inkommit till handelsdepartementet, remitteras dessa i första hand till olika sakkunniga myndigheter allt efter ansökningens art. Sålunda inforas, förutom från vederbörande länsstyrelse, yttranden beträffande bidrag till museiföreningar från vitterhets-, historie- och an-

tikvitetsakademien samt i vissa fall från nationalmuseum, beträffande bidrag till folkhögskolor och lantmannaskolor från skolöverstyrelsen respektive lantbruksstyrelsen, beträffande bidrag till konsertföreningar från musikaliska akademien, beträffande bidrag till sociala och kommersiella ändamål från socialstyrelsen respektive kommerskollegium o. s. v. Det torde kunna förutsättas, att ifrågasvarande myndigheter vid sin prövning av de remitterade ansökningarna taga all den sakkunskap i anspråk, som inom och utom myndigheten finnes disponibel.

I god tid före ärendenas avgörande upprättas beträffande varje särskild ansökning en utförlig promemoria, vari redogörelse lämnas för ansökningens innehåll och den införskaffade utredningen ävensom för frågan belysande fakta i övrigt. Härefter äger föredragning av ärendena rum inför chefen för handelsdepartementet i närvaro av statssekreteraren i departementet, varvid de olika behoven och intressena vägas mot varandra. Som resultat av denna prövning, varunder departementschefen under hand även plägar rådföra sig med övriga av respektive ansökningar intresserade statsråd, framkommer ett preliminärt fördelningsförslag. Detta underkastas därefter förnyad prövning och omarbetning under ytterligare en departementsberedning, i vilken chefen för ecklesiastikdepartementet och statssekreteraren i sistnämnda departement deltaga. Slutligen översändes det sålunda reviderade förslaget jämte en generalpromemoria över alla föreliggande ansökningar till samtliga statsråd, varefter ärendena föredragas i allmän statsrådsberedning.

Av den sålunda lämnade redogörelsen torde framgå, att någon anmärkning mot formen för lotteriärendenas beredning icke med fog kan framställas. För övrigt må erinras, att handläggningen av nu ifrågasvarande ärenden äger rum på enahanda sätt, som i fråga om övriga till statsdepartement hörande ärenden är vedertaget. Om såsom från skilda håll framhållits besluten angående lotterimedlens fördelning i vissa hänseenden lämna rum för anmärkningar, kan detta således knappast såsom motionärerna förmäna tillskrivas formerna för ifrågasvarande ärendens beredning.

På grund av det sålunda anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1932.

På utskottets vägnar:

GUSTAF TAMM.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar Tamm, Lundell, Per Andersson, Olof Carlsson, Wijkström, Karl A. Johanson, Nylander och John T. Björck.

Reservation

dels av herr *John T. Björck*,

dels ock av herr *Per Andersson*, som anförde:

”Det uppslag till mera tillfredsställande former för lotterimedlens fördelning, som i motionen framföres, synes mig vara värt beaktande, bl. a. ur den synpunkten att största möjliga garantier äro önskvärda för tillgängliga medels lämpliga fördelning mellan ändamål inom och utom budgeten. Likaledes vore det synnerligen önskvärt, att landsbygdens kulturella behov bättre än hittills bleve tillgodoseddä genom bidrag av lotterimedel.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 oktober 1931 har statens organisationsnämnd bl. a. framhållit, att avgränsningen mellan de icke statliga eller kommunala uppgifter, som anses böra tillgodoses genom av riksdagen beviljade anslag, och de, vilka erhålla bidrag i form av lotterimedel, i åtskilliga hänseenden lider av en viss oklarhet. Sålunda förekommer, att bidrag av lotterimedel lämnas till sådana ändamål, vilka, därest de överhuvud böra tillgodoses genom statsmedel, snarast hava sin plats i den allmänna budgeten, varjämte bidrag till sinsemellan likartade ändamål i vissa fall utgå av vanliga statsmedel och i andra fall bestridas av lotterimedel. Ett verkligt rättvist vägande mot varandra av olika anspråk på anslag för likartade ändamål blir med den nuvarande anordningen synnerligen svårt att genomföra, och det kan med fog befaras, anser organisationsnämnden, att det dubbla beviljandet av anslag dels å riksstaten och dels i form av lotterimedel icke leder till den konsekventa och hårda sparsamhet, som under nuvarande förhållanden är oundgänglig.

Statens organisationsnämnds skrivelse utmynnar närmast i ett förslag till lotteriärendenas överflyttning från handelsdepartementet till finansdepartementet för att därigenom uppnå ett allsidigare vägande av de olika anspråken mot varandra. Framställningen visar emellertid, att motionärernas uppfattning om det otillfredsställande i nuvarande anordning för lotterimedlens fördelning i viss mån delas av denna myndighet, som torde få anses äga speciell sakkunskap på området.

Med hänsyn till det anförda har jag funnit en utredning i enlighet med i motionen framfört förslag väl motiverad och därför ansett, att utskottet i anledning av förevarande motion bort hemställa,

att första kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande införandet av sådana

former för beredandet av ärenden rörande bidrag av lotterimedel, att större säkerhet vinnes för att dessa ärenden erhålla en allsidig prövning i sista instans och att tillgängliga medel användas till att främja vår odling på det mest verksamma sätt.”
